

گفتگو

با آقای مسلم فلاحي

ذیحساب و مدیرکل امور مالی طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران

استقرار نظام حسابداری تعهدی؛ در ابتدای راه هستیم

سپاس

کوششها و تلاشهای چشمگیر به‌کاررفته در بخش دولتی برای استقرار نظام حسابداری مبتنی بر استانداردهای حسابداری بخش عمومی، کمتر در کانون توجه جامعه در کل، و جامعه حرفه‌ای حسابداری، بوده است. از شما سپاسگزاریم که دعوت نشریه حسابرس را پذیرفتید و برای آشناساختن علاقه‌مندان با تحولات حسابداری بخش دولتی، در این گفتگو شرکت کردید.

چندین سال است که کوششهای پیوسته و درخور توجهی به‌وسیله معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه‌وبودجه، و دیوان محاسبات، برای استقرار سامانه حسابداری تعهدی و تهیه صورتهای

مالی براساس استانداردهای حسابداری بخش عمومی در دست پیگیری است. این سفر، در دستگاه شما از چه زمانی آغاز شد و چه مسیری تا کنون پیموده شده و چه کارهایی باقی مانده است؟ لطفاً تاریخچه فعالیتهای سازمان شما، در ارتباط با حسابداری تعهدی، تا به امروز را تشریح کنید.

فلاحی

شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران از ابتدا دارای دو واحد گزارشگر بوده است؛ يك واحد گزارشگر مالی (به‌صورت کاملاً تعهدی) برای رویدادهای مالی و عملیاتی بخش جاری که در چارچوب استانداردهای حسابداری بازگانی عمل کرده و يك واحد گزارشگر برای اعتبارات طرحهای تملك داراییهای سرمایه‌ای (به نمایندگی از دولت) که براساس مجموعه دستورالعمل مالی و محاسباتی در چارچوب قانون محاسبات عمومی و سایر قوانین و مقررات عمومی و مالی دولت تنها به ثبت رویدادهای نقدی این بخش می‌پرداخت. این مجموعه دستورالعمل‌ها بر مبنای استانداردهای حسابداری نبود، اما در هر صورت در مواردی مانند طبقه‌بندی و انتقال داراییهای طرحهای خاتمه‌یافته به واحد بهره‌بردار، یا استفاده از منابع مالی داخلی شرکت راه‌آهن برای اجرای پروژه‌های تملك داراییهای سرمایه‌ای، باعث ارتباط سیستم مالی گزارشگری بر مبنای نقدی (طرحها) و تعهدی (جاری) در شرکت راه‌آهن بوده است.

زمان آغاز اجرای حسابداری تعهدی در بخش طرحهای تملك داراییهای سرمایه‌ای، مطابق تمامی دستگاه‌های اجرایی بخش عمومی، به استناد بند يك ماده ۲۶ قانون الحاق ۲ از ابتدای سال مالی ۱۳۹۴ در دستور کار اصلی ذیحسابی و اداره کل امور مالی طرحهای تملك داراییهای سرمایه‌ای شرکت راه‌آهن قرار گرفت. در مرحله اول سرفصل حسابهای کل، معین و تفصیلی دستورالعمل‌های قبلی مالی با دستورالعمل‌های جدید ابلاغی منطبق گردید، و تغییرات اولیه مقدماتی در سامانه حسابداری ایجاد شد. در کنار این موارد، آموزشهایی

براساس دستورالعمل‌های حسابداری ابلاغی برای همکاران ذیحسابی در نظر گرفته شد. در مرحله بعد، ثبت تعهدات مطالبات پیمانکاران طرحها در دفاتر انجام پذیرفت. پیش از اجرای حسابداری تعهدی، تعهدات ایجادشده تنها در زمان پرداخت زیر سرفصل دارایی در جریان ایجاد یا تکمیل، در دفاتر ثبت می‌شدند.

با توجه به تعریف دارایی در استانداردهای حسابداری بخش عمومی و ویژگی دارایی‌ها، قاعدتاً واحد گزارشگر تملك داراییهای سرمایه‌ای شرکت راه‌آهن نمی‌توانست بهره‌بردار داراییهای ایجادشده باشد. بنابراین، در اقدام بعدی، بررسی حساب انباشته دارایی در جریان ایجاد سنواتی در دفاتر ذیحسابی و انتقال حساب داراییهای ثابت و داراییهای ایجادشده به واحد بهره‌بردار (امور مالی شرکت راه‌آهن) در دستور کار قرار گرفت، به‌طوری که در دو سه سال گذشته، داراییهای بیش از ۵۲ طرح سنواتی با واحد امور مالی جاری راه‌آهن تحویل و تحول شده است. از عمده‌ترین مشکلات باقیمانده جمع‌آوری اطلاعات حسابهای داراییهای در جریان ایجاد و یا تکمیل و موجودی سنواتی است که در صورتهای مالی واحد گزارشگر بخش عمومی راه‌آهن از سنوات بسیار دور انباشته شده است، که با توجه به اینکه در زمان ایجاد نیازی به ثبت بسیاری از اطلاعات مورد نیاز استانداردهای حسابداری امروز نبوده است، اطلاعات یادشده در دسترس نیست و این امر مشکلاتی فراوان را برای این ذیحسابی به‌وجود آورده است. به‌طور نمونه، قبل از اجرای دستورالعمل‌های حسابداری بر مبنای تعهدی، تمامی پرداختهای انجام‌شده از محل اعتبارات تملك داراییهای سرمایه‌ای تحت سرفصل دارایی در جریان ایجاد یا تکمیل ثبت می‌شده است. در حالی که بسیاری از اینگونه پرداختها مانند هزینه‌های نگهداری، تعمیرات جزئی، تکلیف بودجه‌ای دولت مانند (درصد بودجه پژوهشی، ورزشی، پدافند غیرعامل و ...) ماهیت هزینه‌ای داشته که در حسابهای سنواتی ذیل حساب دارایی در جریان ایجاد و تکمیل ثبت و منتقل شده است

که جداسازی این هزینه‌ها از حساب داراییها مستلزم مراجعه به اسناد سنواتی است که امری زمان‌بر است.

در کنار این مسئله، بزرگترین مشکل فعلی واحد ذیحسابی تعیین تکلیف قیمت تمام‌شده پرونده‌های اعتبار اسنادی خریدهای خارجی است که به لحاظ تحریمها (نبود امکان ارتباط با فروشندگان خارجی و جمع‌آوری اسناد و مدارك)، نداشتن تخصیص اعتبار و نقدینگی، و استفاده نکردن از اصول حسابداری تعهدی، بدهی آنان در دفاتر ثبت نشده است. گرچه به کوشش همکاران، طی مدت اجرای نظام حسابداری جدید، حدود دوسوم این پرونده‌ها به نتیجه رسیده است.

سازش

سیستم حسابداری، پشتوانه اجرای حسابداری تعهدی، و تهیه صورتهای مالی براساس استانداردهای حسابداری بخش عمومی است. بنابراین، سیستم حسابداری برای همسویی با مبنای تعهدی و استانداردهای حسابداری بخش عمومی، نیازمند تغییرات ساختاری است. چه اقدامهایی برای این همسویی انجام داده‌اید؟ با چه مسائلی و پیچیدگیهایی روبه‌رو بوده‌اید؟ چه کارهایی باقی مانده است؟

فلاحی

از آنجایی که راه‌آهن يك شرکت دولتی است از اینرو در سنوات قبل از ابلاغ نظام حسابداری بخش عمومی نیز نسبت به تهیه صورتهای مالی و یادداشتهای همراه طبق استانداردهای حسابداری بازرگانی اقدام می‌شده و مواردی که از صورتهای مالی قابل استحصال نبود در یادداشتهای توضیحی افشا و توضیح داده می‌شد. با ابلاغ نظام حسابداری بخش عمومی از سال ۱۳۹۴ نیز با اعمال تغییراتی در سیستم مالی حسابداری و به‌روزرسانی آن، تمامی سرفصل‌های ارائه‌شده از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی در سیستم مزبور تعریف و اسناد حسابداری نیز مطابق با استانداردها و دستورالعمل‌های صادرشده در دفاتر مالی ثبت شد، به‌نحوی که از همان سال اول، صورتهای مالی مصوب در نظام حسابداری بخش عمومی و یادداشتهای همراه از سیستم مالی استخراج و ارائه شده و به موازات آن نیز تغییرات لازم با توجه به ویرایش هر ساله نظام حسابداری، در سیستم مالی اعمال شده است.

اهم مسائل و پیچیدگیهای روبه‌رو در به‌کارگیری سیستم حسابداری براساس استانداردهای بخش عمومی بدین شرح است:

۱- فرم گزارشهای درخواستی دستگاههای نظارتی بالأخص گزارشهای مربوط به دستورالعمل حسابرسی و رسیدگی به طرحهای تملك داراییهای سرمایه‌ای دیوان محاسبات کشور، و کاربرگهای مربوط، با توجه به نظام حسابداری بخش عمومی با رویکرد تعهدی اصلاح و به‌روزرسانی نشده و همچنان براساس سرفصلهای نظام حسابداری گذشته (نقدی) است که تهیه و ارائه گزارشها را در این خصوص با مشکل مواجه می‌کند؛ از جمله، استفاده از سرفصلهای کشور ارسالی، کشور وصولی، کنترل تخصیص، سپرده دریافتی و یا استفاده از سرفصلهای جاری و سنواتی برای حسابهای عملکردی.

۲- تغییر ویرایش هرساله نظام حسابداری بخش عمومی با رویکرد تعهدی و متعاقباً تغییر و جابه‌جایی کد و سرفصلهای حسابها مانند انتقال حساب پیش‌پرداختها به معین داراییهای ثابت، انتقال حساب بودجه‌ای کسری ابواب جمعی از اعتبار پرداختهای غیرقطعی به حساب بودجه‌ای کسری ابواب جمعی، و یا انتقال حسابهای علی‌الحساب و ذخیره علی‌الحساب به حسابهای انتظامی، موجب می‌شود که ساختار ثابتی برای گزارشگری حسابهای مربوط در طی این سالها وجود نداشته باشد.

با توجه به اینکه در سال اول ابلاغ نظام حسابداری بخش عمومی در سال ۱۳۹۴، نرم‌افزارها و سیستمهای مالی حسابداری در این خصوص یا طراحی نشده بود و یا به بلوغ کافی نرسیده بود، بیشتر دستگاههای اجرایی از جمله شرکت راه‌آهن در حوزه طرحهای تملك داراییهای سرمایه‌ای به ارتقا و تغییر سیستم مالی قبلی خود اقدام کردند که با توجه به نبود امکان ارتباط سیستم حسابداری فعلی با دیگر سیستمهای درون‌سازمانی مانند نرم‌افزارهای انبار و اموال و سیستمهای برون‌سازمانی مانند سامانه‌های سمداد و سناما و نیز جهت افزودن امکانات و قابلیت‌های بیشتر به سیستم فعلی در نظر است ظرف سال آینده نسبت به طراحی و به‌کارگیری سیستم حسابداری جدید با توجه به نیازهای موجود اقدام شود که اقدامهای اولیه آن نیز انجام یافته است.

ساختار امور مالی واحدها

متناسب با

حجم فعالیتها و

وظایف جدید واگذار شده

تغییر چندانی

نکرده است

مبادله شده با سازمان در فرمهای مربوط وارد می شود و دلیل تفاوتها با ذکر جزئیات آن اعلام نمی شود.

در سالهای اخیر منابعی به صورت کلی (مانند اسناد خزانه اسلامی، اوراق تسویه، اوراق مشارکت و ...) در تبصره های قوانین سنواتی بودجه درج می شود که نحوه توزیع این منابع هرگز در بودجه اولیه منظور نمی گردد، که این امر مغایرت بودجه اولیه و عملکرد نهایی را افزایش دهد. به موجب بند «ب» ماده یک قانون رفع موانع تولید، تمامی دستگاه های اجرایی مکلفند ماهانه حساب بدهی تعهدات ایجاد شده خود را به مرکز مدیریت بدهیها و داراییهای وزارت اقتصادی و دارایی ارسال کنند که این گزارش در کنار گزارش مانده تعهدات قراردادهای طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای می تواند اسناد معتبری برای تنظیم بودجه هر یک از طرحها باشد. به طور قطع، بدون اجرای حسابداری تعهدی امکان ثبت بدهیها در دفاتر امکان پذیر نبود، لیکن اینکه تا چه اندازه این اطلاعات برای سازمان برنامه و بودجه سودمند بوده است، برای اینجانب مشخص نیست.

سازش

از زمانی که برای اولین بار بحث بودجه ریزی بر مبنای عملکرد مطرح شد، بیش از ده سال می گذرد و از آن زمان اقدام زیادی برای استقرار نظام بودجه ریزی

ذکر این نکته نیز ضروری به نظر می رسد که طبق ماده ۸ آیین نامه اجرایی تبصره بند ۱ ماده ۲۶ قانون الحاق مواردی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ (مصوبه شماره ۱۵۱۹۹/ت/۵۲۵۳۴ مورخ ۹۵/۲/۱۲)، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی نسبت به تدوین استانداردهای نرم افزارهای مالی بخش عمومی جهت جلوگیری از خریدهای غیر ضروری نظام (سیستم) های جدید، هم افزایی هزینه ها و یکپارچگی فرایندهای مالی با رعایت قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد، قانون برگزاری مناقصات، قانون محاسبات کشور، قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیاتهای مستقیم و آیین نامه معاملات دولتی اقدام و بخشنامه مرتبط با نحوه ارجاع پروژه های فناوری اطلاعات را ابلاغ کند که این امر تاکنون محقق نشده است.

سازش

بین سیستم بودجه و سیستم حسابداری، ارتباط تنگاتنگ وجود دارد. آیا سیستم بودجه نیز برای همسویی با تغییرات سیستم حسابداری از مبنای نقدی به تعهدی، و با استقرار سیستم بهای تمام شده فعالیتها، متحول شده است؟ آیا هماهنگیهای لازم بین این اجزا صورت گرفته است؟ آیا در سازمان شما، تهیه گزارشهای مربوط به مقایسه عملکرد با بودجه، پس از اجرای حسابداری تعهدی و اصلاحات مربوط به رعایت استانداردهای حسابداری بخش عمومی، با چالش روبه روست؟ چالشها کدامند و برای پاسخگویی به آنها چه راههایی وجود دارد؟

فلاحی

متأسفانه ارتباط چندانی از قبل بین سیستم بودجه تملک داراییهای سرمایه ای و سیستم حسابداری تعهدی وجود ندارد و تنها به رعایت پرداختها بر اساس تقسیم بندی فصول، پروژه، و در حد اعتبارات هر یک از طرحهای موافقتنامه های مبادله شده با سازمان برنامه بودجه محدود می شود. در بحث مقایسه بودجه با عملکرد، تنها اطلاعات کلی بودجه مصوب قانون بودجه (مجلس شورای اسلامی)، ابلاغیه بودجه سازمان برنامه و بودجه، و در نهایت موافقتنامه نهایی

پیشنهاد می‌کنم مدیران ارشد دولت مشارکت بیشتری در تحول نظام مالی و حسابداری کشور داشته باشند

یادشده بیشتر تاکنون جنبه شعارگونه داشته و راهکارهای رسیدن به هدفهای یادشده به‌درستی مشخص نشده و حتی يك نمونه الگوی اجراشده و نتایج حاصل از آن در يك دستگاه تاکنون مشاهده نشده است.

خروجی این دستورالعمل به‌طور کلی تاکنون تقسیم هزینه‌های کلی دستگاه اجرایی در برنامه‌ها و فعالیتهای آن دستگاه است؛ بدون در نظر گرفتن امکان کاهش هزینه‌ها و پاسخ به این پرسش که آیا واقعاً همه هزینه‌هایی که دستگاه‌ها انجام می‌دهند در پیشبرد هدفهای آنان ضروری به‌نظر می‌رسد یا خیر؟ یا اینکه آیا هزینه‌های يك واحد اجرایی يك دستگاه را می‌توان در دستگاه‌های اجرایی دیگر مورد استفاده قرارداد یا خیر؟ برای نمونه، آیا حقوق و مزایا و پرداختی به کارکنان واحد امور مالی سازمان بهزیستی کشور را می‌توان مبنایی برای همین کارکنان در وزارت نیرو قرار دارد؟ برخی از هدفهای تعیین‌شده فاقد معیارهایی برای اندازه‌گیری دقیق و اثربخش هستند و برخی دیگر از هدفها مانند متناسب‌سازی اختیارات و مسئولیتهای مدیران نیازمند اصلاح سایر قوانین و مقررات از جمله قوانین و مقررات مالی عمومی است.

به‌عنوان فردی که در طی مدت ۱۷ سال به‌طور مستمر در امور مالی تملک داراییهای سرمایه‌ای در دستگاه‌های اجرایی مختلف کشور مانند وزارت راه و ترابری، آموزش و پرورش، آب منطقه‌ای و شرکت راه‌آهن خدمت کرده‌ام، اساسی‌ترین مشکلات

بر مبنای عملکرد صورت گرفته است. سازمان شما در این راستا چه مسیری را طی کرده است؟ در آخرین اقدام، سازمان برنامه و بودجه، دستورالعمل اجرایی بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد را به پیوست بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۶ ابلاغ کرده است. آیا این دستورالعمل در سازمان شما اجرایی شده است؟ چه چالشهایی وجود داشته است؟

در دستورالعمل یادشده، هدفهای اجرای بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد به‌شرح زیر بر شمرده شده است:

- تغییر رویکرد از تمرکز بر ورودیها به خروجیها و پیامدها.

- برقراری ارتباط شفاف میان منابع صرف‌شده و خروجیها و پیامدها.

- تبدیل اسناد بودجه به ابزاری برای برنامه‌ریزی اقتصادی و مدیریت عملکرد سازمانی.

- اختصاص اعتبارات بودجه‌ای در ازای ارائه خدمات مطلوب‌تر به‌جای صرف منابع بیشتر.

- افزایش انگیزه مدیران و کارکنان برای ارائه خدمات با هزینه کمتر و کمیت و کیفیت بالاتر.

- متناسب‌سازی اختیارات و مسئولیتهای مدیران.

- استانداردسازی خدمات از طریق شناسایی شیوه‌های برتر ارائه خدمات و ترویج و تعمیم آنها.

هدفهای یادشده تا چه اندازه محقق شده است؟ در دستیابی به کدامیک از هدفها موفق‌تر بوده‌ایم؟ دستیابی به کدام هدفها با مشکل روبه‌رو بوده است؟ چه چالشهایی برای دستیابی کامل به هدفهای یادشده در میان است و چه پیشنهادهایی برای تحقق کامل آنها دارید؟

فلاحی

در بودجه اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای با توجه به اینکه اهداف و خروجی طرحها از ابتدا مشخص بوده‌اند، دستورالعمل اجرایی بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد کاربرد چندانی نداشته است و در مجموع از لحاظ عملکرد تفاوت چندانی محسوس در تنظیم و مبادله موافقتنامه‌های سال ۱۳۹۶ با موافقتنامه‌های طرحها در سالهای گذشته مشاهده نشده است و هدفهای مورد اشاره در دستورالعمل اجرایی

در این زمینه با کمبود روبه‌رو هستید؟ و اگر هستید چه برنامه‌ای برای آن دارید؟

فلاحی

با توجه به صحبت‌هایی که با دیگر همکاران ذیحساب در سایر دستگاه‌های اجرایی داشته‌ام، در بیشتر دستگاه‌ها برای شروع این تغییر نیروی آموزش‌دیده و متخصص وجود نداشته است و به مرور با برگزاری دوره‌های آموزشی، همکاران مجموعه ذیحسابی در مرحله اول به‌طور مقدماتی با استانداردها و سپس با دستورالعمل‌های ابلاغی در سیستم حسابداری تعهدی آشنا شده‌اند و در مرحله عملیاتی شدن و استفاده از دستورالعمل‌ها با استفاده از تجربه‌ها و راهنمایی‌های واحدهای ذیربط در وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌ویژه همکاران اداره کل هماهنگی و تلفیق حسابها و روشهای حسابداری، سطح آشنایی همکاران مجموعه ذیحسابی درباره تحولات نظام مالی افزایش یافته است. لیکن هنوز نیاز آموزشهای بیشتر به‌ویژه در سطح استانداردها احساس می‌شود که با برنامه‌ریزیهای انجام‌شده امیدوارم در آینده سطح آشنایی همکاران با نظام حسابداری افزایش چشمگیری پیدا کند. در این خصوص، ضروری به‌نظر می‌رسد که نظام آموزش عالی کشور باید برای ایجاد زیربنایی در نظام آموزش حسابداری برای بخش عمومی اقدام اساسی کند، زیرا در حال حاضر بار آموزش همکاران جدید که به واحدهای مالی دستگاه‌های دولتی وارد می‌شوند به عهده همان واحدهای مالی است.

سازمان

گفته شده است که گزارشگری مالی بر مبنای حسابداری تعهدی و با رعایت استانداردهای حسابداری بخش عمومی، ابزار مهمی برای تأمین نیازهای اطلاعاتی ذینفعان است و مبنای درستی برای تصمیم‌گیری فراهم می‌آورد و نقطه آغاز تحول در نظام مالی و محاسباتی کشور محسوب می‌شود. تا چه اندازه به این مقاصد دست یافته‌ایم؟ با چه چالش‌هایی روبه‌رو هستیم؟

فلاحی

نظام مالی گذشته مبتنی بر ثبت رویدادهای نقدی را نمی‌توان حتی يك نظام حسابداری معرفی کرد و بیشتر يك حساب ساده برای نگهداری پرداختهای دستگاه‌های دولت در طی يك سال

بودجه‌ریزی در پروژه‌های عمرانی کشور را به‌شرح ذیل می‌دانم:

۱- نبود برآورد دقیق احجام، مقادیر، نقشه‌ها، و برآوردهای مالی اولیه يك طرح و یا يك پروژه در زمان مطالعات اولیه اجرایی طرح به‌طوری که در بسیاری از موارد در زمان اجرا تمامی محاسبات قبلی انجام‌شده دچار تغییرات بسیار می‌شوند و مغایرت بودجه اولیه پیش‌بینی‌شده طرح با بودجه نهایی افزایش می‌یابد.

۲- تلاش بسیار زیادی از جانب مدیران ارشد دستگاه‌های اجرایی کشور صورت می‌گیرد که بدون توجه به ظرفیت اقتصادی دولت (درآمدهای دولت) طرحها و پروژه‌های جدیدی برای دستگاه‌های خود تعریف کنند. در بسیاری از موارد، این طرحها بدون برآوردهای صحیح مالی تعریف می‌شود و وقتی دستگاه درگیر اجرای آن شد ابعاد هزینه‌های واقعی آن مشخص می‌شود که تفاوت بسیاری با برآوردهای اولیه دارد.

۳- تعداد بسیار بالای طرحهای عمرانی که بیشتر با شرایط بندهای یادشده در ذیل ردیف اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای دولت وجود دارد، باعث تخصیص نیافتن نقدینگی به طرحها می‌شود که این موضوع بر طولانی شدن مدت اجرایی این طرحها و بالا رفتن هزینه‌های احداث منجر می‌شود.

۴- نبود تعریف درست از مفهوم طرحهای انتفاعی و غیرانتفاعی در طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای دولت به‌طوری که اکثریت طرحهای انتفاعی موجود در عمل ماهیت انتفاعی نداشته و در پایان احداث آن حتی برای نگهداری و بهره‌برداری اینگونه طرحها باید به بودجه عمومی دولت متوسل شد.

۵- وضعیت نامعین اقتصادی کشور در طی سالهای اخیر، پیش‌بینی هزینه‌های نهایی احداث طرحهای عمرانی را که به‌طور معمول دوره اجرایی آنان چند ساله است، در عمل غیرممکن می‌سازد و بابت اجرای هر يك از طرحها می‌باید مبالغ بسیار بالایی در قالب تعدیل، ترمیم و مابه‌التفاوت و در چارچوب قراردادهای منعقدہ پرداخت کرد.

سازمان

سازمان شما برای تغییر نظام حسابداری که با پیچیدگیهای فنی و تخصصی زیادی همراه بوده است، آیا نیروی انسانی باتجربه و آموزش‌دیده در اختیار داشت؟ و اگر نداشت چگونه این کاستی را پوشش دادید؟ آیا هنوز

براساس موافقتنامه‌ها و با رعایت قوانین و مقررات مالی بوده است و بیشترین تمرکز واحدهای ذیحسابی را باید بر نظارت بر پرداختها و رعایت قوانین و مقررات مالی دانست.

نظام حسابداری بخش عمومی بر مبنای تعهدی، در صورت اجرا به صورت کامل، می‌تواند ارزش واقعی و به روز داراییهای دولت، میزان دقیق بدهیها، درآمدهای محقق شده (حتی وصول نشده) و همچنین مبلغ واقعی هزینه‌ها را به تفکیک هر دوره مالی به ذینفعان نشان دهد که این امر به استفاده بهینه از داراییها و همچنین برنامه‌ریزی دقیق برای بازپرداخت بدهیها را برای برنامه‌ریزان کلان در سطح دولت فراهم می‌آورد.

به طور قطع، در این مسیر هنوز در ابتدای راه هستیم و به نظر می‌رسد تا زمانی که ذهنیت کلی نسبت به این موضوع اساسی تغییر کند راه طولانی در پیش داریم. به نظر اینجانب، شناسایی داراییهای دستگاههای اجرایی دولت و ارزش‌گذاری آنان و ثبت در دفاتر و صورتهای مالی بزرگترین چالش حال حاضر اجرای حسابداری تعهدی است. شناسایی بدهیها با توجه به اینکه به طور معمول اسناد و مدارک بدهیها نزد ذیحسابیها موجود است، کاری چندان مشکل نبوده است.

لازم به توضیح است در طی چند سالی که از اجرای این تغییر گذشته، متناسب با حجم فعالیتها و وظایف جدیدی که به واحدهای امور مالی دستگاههای اجرایی واگذار شده، ساختار آنان دچار تغییر چندانی نشده است و واحدهای امور مالی در بسیاری از موارد از جمله نیروی انسانی متخصص، و آموزش در این زمینه، با کمبود مواجه هستند. حجم تغییرات در سطح ذیحسابی طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای شرکت راه‌آهن بسیار بالا بوده است، اما این موضوع باید مدنظر قرار گیرد که شرکت راه‌آهن ساختار شرکتی داشته و از ابتدا ارزش داراییهای در دست بهره‌برداری به طور تقریبی در دفاتر امور مالی جاری راه‌آهن ثبت و نگهداری می‌شده است.

زمانی می‌توانیم اظهار نظر دقیق‌تری نسبت به رسیدن به هدفهای اولیه مورد انتظار از تغییر در نظام حسابداری داشته باشیم که دستگاههای اجرایی مانند اداره‌های کل آموزش و پرورش استانها، دادگستری استانها، نیروی انتظامی، اداره‌های کل راه و شهرسازی استانها که داراییهای ثابت بسیار زیادی در نقاط مختلف شهرها و روستاها دارند، اطلاعات

مالی این داراییها را به طور کامل ثبت و ارزش خالص دقیقی در صورتهای مالی خود ارائه کرده باشند.

سازمان

چه پیشنهادهایی برای پیشرفت بهتر برنامه اصلاح نظام حسابداری بخش دولتی دارید؟

فلاحی

مهمترین پیشنهادهای اینجانب برای ارتقا و اصلاح نظام حسابداری بخش عمومی به شرح ذیل است:

۱- تعیین يك متولی ثابت برای اجرای این نظام؛ در حال حاضر در پاسخ به برخی مسائلی که در مسیر کار روبه‌رو می‌شویم مشخص نیست که به کدام مرجع (وزارت امور اقتصادی، سازمان حسابرسی و یا دیوان محاسبات) باید مراجعه کنیم و در برخی موارد حتی استعلام اخذ شده از وزارت امور اقتصادی و دارایی مورد پذیرش دیگر مراجع نظارتی نیست؛

۲- مسئولیت‌پذیری مدیران ارشد دستگاههای اجرایی برای موفقیت نظام حسابداری جدید؛ به موجب استاندارد شماره ۱ حسابداری بخش عمومی با رویکرد تعهدی، مسئولیت تهیه و ارائه صورتهای مالی به طور مشترک بین بالاترین مقام اجرایی دستگاههای اجرایی یا مقام مجاز از طرف ایشان و مقام مالی قانونی (در بسیاری دستگاههای ذیحساب) است که متأسفانه در عمل این مسئولیت تنها به عهده مقام مالی واگذار شده است و دیگر مقامها در این خصوص مسئولیتی به گردن نمی‌گیرند و پاسخگو نمی‌باشد؛

۳- اصلاح ساختار اداری واحدهای مالی و ذیحسابی دستگاههای اجرایی متناسب با نیازهای نظام مالی جدید؛

۴- آموزش نظام مالی جدید در دانشگاهها و واحدهای آموزشی عالی در سطح کشور؛ و

۵- اصلاح قوانین و مقررات مالی کشور منطبق با نیازهای اجرایی نظام مالی جدید.

سازمان

سپاسگزاریم که با حوصله و دقت به همه پرسشهای ما پاسخ دادید. دیدگاه شما در این گفتگو، به خواننده، این امید را می‌دهد که منتظر دستاوردهای ارزشمند حاصل از تلاش عظیم برای استقرار نظام جدید حسابداری بخش دولتی باشد.

